

CFSP

and Serbian Accession
to the European Union

Analiza usaglašavanja Srbije sa spoljnopolitičkim deklaracijama i merama Evropske unije tokom 2017. godine

Autori:

Teodora Pavković

Jovana Perkućin

Igor Novaković

Jovana Bogosavljević

februar 2018..

BEOGRAD

ISAC

*CENTAR ZA MEĐUNARODNE I BEZBEDNOSNE POSLOVE
*INTERNATIONAL AND SECURITY AFFAIRS CENTRE

*Ova analiza deo je projekta koji je podržan od strane Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Švedske i
Fondacije za otvoreno društvo.*

Analiza usaglašavanja Srbije sa spoljnopolitičkim deklaracijama i merama Evropske unije tokom 2017. godine

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2017. godine, Evropska unija je objavila ukupno 41 deklaraciju u kojima je pozvala države kandidate i potencijalne kandidate, kao i države članice Evropskog ekonomskog prostora i Istočnog partnerstva da im se pridruže. Od tog broja Srbija se usaglasila sa svega 19, odnosno sa 46,34% što predstavlja značajan pad u odnosu na prvih šest meseci iste godine kada se usaglasila sa 68,75%, kao i u odnosu na 2016. (66,66%) i 2015. (73,53%).

Od 22 deklaracije sa kojima se Srbija nije usaglasila, sedam se odnosi na situaciju u Ukrajini u kontekstu povezanosti Rusije sa različitim elementima krize u ovoj zemlji, četiri na afričke države (dve na DR Kongo, i po jedna na Čad i Ugandu), po tri su bile u vezi sa ratom u Siriji i krizom u Venecueli, i po jedna u vezi sa Bosnom i Hercegovinom, Mjanmarom/Burmom, samom Rusijom, Pridnjestrovljem u Moldaviji, kao i Međunarodnim krivičnim tribunalom. Od toga, dvanaest je tematski posredno ili neposredno vezano za Rusiju, dok su četiri neposredno vezane za temu Međunarodnog krivičnog tribunala.

Kod spoljnopolitičkih deklaracija vezanih za situaciju u Ukrajini, a sa kojima se Srbija nije usaglasila, šest se odnosilo na produžavanje već postojećih restriktivnih mera protiv određenih entiteta i pojedinaca iz Rusije i Ukrajine. Dok su neke usmerene protiv onih koji se smatraju odgovornima za podrivanje ili pretnje teritorijalnom integritetu, suverenitetu i nezavisnosti Ukrajine (uglavnom u vezi sa Donbasom, dok se jedna deklaracija posebno bavi Krimom i Sevastopoljem), a koji uglavnom dolaze iz Ruske Federacije, druge se odnose isključivo na ukrajinske državljane koji se smatraju odgovornima za zloupotrebu državnih fondova pre marta 2014, među kojima je i bivši predsednik Viktor Janukovič. Takođe, Srbija se nije usaglasila ni sa deklaracijom (kao i tokom prethodne dve godine) koja je posvećena rušenju aviona Malaysian Airlines - let MH17. Ova deklaracija se odnosi na podršku EU Zajedničkom istražnom timu koji i dalje utvrđuje činjenice oko ovog slučaja. Konačno, Srbija se nije usaglasila ni sa deklaracijom koja se odnosi na posetu predsednika Sudana Omara Hasana Al-Bašira Moskvi. Naime, Rezolucijom 1593 iz 2005. godine Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija je zbog kršenja ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava u Darfuru, odlučio da pozove tužioca Međunarodnog krivičnog tribunala da otvori slučaj protiv sudanskog predsednika. Tokom 2009-2010. Tribunal je podigao dve optužnice protiv Al-Bašira, koji je i dalje na slobodi. Imajući to u vidu, Evropska unija, kao jedan od promotera međunarodne pravde i institucije samog tribunala, pozvala je države članice UN, kao i one koje su ratifikovale Rimski statut na osnovu kojeg je osnovan Tribunal, da se pridržavaju svojih obaveza. U tom smislu, deklaracija je bila i apel Rusiji koja je takođe i stalna članica Saveta bezbednosti da se pridržava svojih obaveza.

Deklaracije oko Sirije sa kojima se Srbija nije usaglasila odnose se na slučajeve u kojima EU direktno ukazuje na umešanost Rusije u pojedinim incidentima. Jedna deklaracija osuđuje vazdušni napad (potencijalno sa hemijskim oružjem) na Kan Šeikhun u sirijskoj provinciji Idlib, i u njoj EU energično poziva Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija da se sastane i najoštrije osudi napad na ovaj grad. Druga deklaracija je objavljena povodom nalaza Zajedničkog istražnog mehanizma UN – Organizacije za prohibiciju hemijskog oružja da je u napadu korišćen gas sarin. U oba slučaja EU

1) U analizi su obrađene sve spoljnopolitičke deklaracije EU u kojima se traži usaglašavanje trećih država koje su javno dostupne na internet stranici Saveta EU consilium.europa.eu

poziva Rusiju kao saveznika režima u Damasku da izvrši pritisak kako bi se sprečila buduća upotreba hemijskog oružja od strane sirijske vojske, odnosno kako bi Sirija ispunjavala svoje obaveze kao članica Konvencije o hemijskom oružju. Poslednjom deklaracijom EU izražava žaljenje zbog neprodužavanja mandata mehanizma, pre svega zbog veta koje je uložila Ruska Federacija. Treba takođe spomenuti da je EU pored navedenih izdala još četiri deklaracije koje za temu imaju Siriju, pri čemu se sve odnose na produženje restriktivnih mera EU protiv pojedinaca i entiteta u Siriji, a sa kojima se Srbija usaglasila. U vezi sa Sirijom je i deklaracija povodom Dana međunarodne krivične pravde sa kojom se Srbija takođe nije usaglasila, a u kojoj se eksplicitno pominje podrška EU međunarodnom, nepristrasnom i nezavisnom mehanizmu za pružanje pomoći u istrazi i krivičnom gonjenju osoba odgovornih za najteže zločine po međunarodnom pravu u Siriji, koji je decembra 2016. godine uspostavila Generalna skupština UN. Međutim, ovom mehanizmu se pre glasanja, između ostalih, usprotivila i Ruska Federacija koja je dovela u pitanje legalnost ovog poteza Generalne skupštine po međunarodnom pravu i koja je potom uputila note verbale Generalnom sekretaru UN povodom toga.

Srbija se nije usaglasila ni sa Deklaracijom koja se odnosi na etnički ruski region Pridnjestrovlje u Moldaviji, koji je unilateralno proglasio nezavisnost, odnosno na produženje restriktivnih mera prema pojedincima i entitetima iz ovog regiona. Ovo je interesantan slučaj, pošto se tokom prethodnih godina Srbija uglavnom usaglašavala sa svim deklaracijama i merama koje su se odnosile na Pridnjestrovlje.

Sve u svemu, Srbija dosledno nastavlja praksu neusaglašavanja kada su u pitanju deklaracije koje su povezane sa Rusijom, i čak širi tematski obuhvat na neke od oblasti u kojima se u prethodnom periodu usaglašavala, poput Pridnjestrovlja. Pritom, takođe pokušava da naznači da su problematične samo one deklaracije su u vezi sa Rusijom i drugim ranije navedenim spoljnopolitičkim prioritetima (Kina, Kosovo, specifična situacija Srbije nakon raspada SFRJ), dok se sa drugima bez problema usaglašava (npr. Srbija se usaglašavala sa ostalim deklaracijama koje su se bavile Sirijom, a koje nisu odnosile na umešanost Rusije u konflikt u ovoj državi). Dva glavna spoljnopolitička cilja Srbije – evropske integracije i očuvanje suvereniteta nad Kosovom su u priličnom neskladu, pošto je za drugi prioritet Srbiji potrebna podrška Rusije, koja je ujedno i stalna članica Saveta Bezbednosti u UN. Dakle, iako je u neskladu sa okvirom poglavlja 31 – zajednička spoljna, bezbednosna i odbrambena politika, Srbija čuva, i u pojedinim segmentima produbljuje svoj odnos sa Moskvom.

Što se tiče afričkih država, Srbija se nije usaglasila sa dve deklaracije koje se tiču restriktivnih mera protiv DR Konga, kao i sa deklaracijama u kojima EU izražava protest zbog poseta prethodno pomenutog predsednika Sudana Al-Bašira Ugandi i Čadu. Razlog za neusaglašavanje sa ovim deklaracijama najverovatnije leži u činjenici da su pre dve godine ove države glasale protiv prijema Kosova u UNESCO, te da je ovo bio izraz zahvalnosti za ranije pruženu podršku, ali i ujedno obezbeđivanje sigurnih glasova ukoliko Kosovo opet pokuša da stupi u članstvo ove međunarodne organizacije.

Srbija se takođe nije usaglasila ni sa deklaracijama koje su se odnosile na situaciju u Venecueli, od kojih su dve bile posvećene izborima za Ustavotvornu skupštinu koje je sproveo režim predsednika Madura, odnosno nastavku političke represije koju režim sprovodi prema opoziciji i izostanku volje za saradnjom sa potencijalnom „grupom prijatelja“ koja bi trebala biti sačinjena od nekoliko država iz regiona (i koju bi odobrio i režim u Venecueli). Treća deklaracija se odnosila na restriktivne mere oko isporuka oružja i vojne opreme ovoj državi, kao i protiv određenih pojedinih

naca i entiteta. Objašnjenje za ove poteze takođe najverovatnije leži u činjenici da Venecuela nije priznala Kosovo, kao i da nije glasala za prijem Kosova u UNESCO.

Od tri spoljnopolitičke deklaracije EU koje se odnose na Mjanmar (Burmu), Srbija se nije usaglasila samo sa jednom, koja za temu ima situaciju u državi Rahkin, odnosno nasilje nad pripadnicima muslimanske manjine Rohindža koje je počelo tokom vojne intervencije vlasti avgusta 2017. godine, koje je za posledicu imalo 650 000 izbeglica (ostale dve deklaracije se odnose na uvođenje restriktivnih mera prema Mjanmaru). Srbija se najverovatnije nije usaglasila sa ovom deklaracijom zbog podrške koju su Rusija, Kina i druge države pružile režimu krajem 2017. godine, što je kulminiralo protivljenjem Rezoluciji Generalne skupštine UN o Rohindžama koju je inicirala Organizacija islamske saradnje.

Poslednja preostala deklaracija, oko restriktivnih mera (zamrzavanje sredstava i zabrana putovanja) prema pojedincima i entitetima iz Bosne i Hercegovine, takođe predstavlja nastavak prethodne politike, po kojoj se Srbija ne usaglašava sa deklaracijama čije su teme u vezi sa sukobima tokom devedesetih godina XX veka.

Imajući u vidu da je veliki broj deklaracija sa kojima se Srbija nije usaglasila na neposredan način povezan sa pitanjem nepriznavanja Kosova, već su posredno ili neposredno povezane sa Rusijom, procenat usaglašenosti za 2017. godinu i ne predstavlja veliko iznenađenje. Ovaj procenat, iako znatno niži nego prethodnih godina, predstavlja proizvod relativno očekivane spoljne politike koju Srbija vodi kada je u pitanju usaglašavanje sa spoljnopolitičkim deklaracijama EU. U ovom trenutku je sasvim izvesno da Srbija prednost daje svojim spoljnopolitičkim ciljevima vezanim za Kosovo i sprečavanje njegovog daljeg priznavanja. Međutim, trebalo bi istaći da je prihvatanjem pregovaračkog okvira i samim tim sadržaja poglavlja 35, Srbija se obavezala na normalizaciju odnosa sa Prištinom, čiji bi finalni rezultat, obavezujući pravni sporazum o normalizaciji

Usaglašavanje drugih država sa spoljopolitičkim deklaracijama i merama Evropske unije

U odnosu na Albaniju, Crnu Goru i Makedoniju, Srbija i Bosna i Hercegovina su balkanske zemlje koje značajno zaostaju. Isto važi i u odnosu na zemlje Evropskog ekonomskog prostora - Island, Lihtenštajn i Norvešku. Od zemalja Istočnog partnerstva, Moldavija i Ukrajina imaju veći procenat usaglašenosti.

Država	Procenat usaglašenosti tokom 2017.
Srbija	46,34 %
Makedonija	85,37%
Crna Gora	100%
Island	75,61%
Albanija	100%
BiH	60,98%
Turska	19,51%
Lihtenštajn	80,49%
Norveška	80,49%
Moldavija	70,73%
Jermenija	14,63%
Gruzija	56.10%
Ukrajina	78,05%
Azerbejdžan	0%

ANEKS

**SPIŠAK SPOLJNOPOLITIČKIH DEKLARACIJA EU
TOKOM 2017. GODINE**

Usaglašavanje sa deklaracijama 2017. godina - Treće zemlje																
RB	Ime deklaracije	datum	Srb	Maked	CG	Isl.	Alb.	BiH	Liht	Nor	Mol.	Jer.	Gruz.	Ukr.	Azer.	Tur.
1	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa restriktivnim merama u vezi sa situacijom u Tunisu	27.01.2017.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	ne	ne
2	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa restriktivnim merama prema pojedinim osobama, entitetima i telima u vezi sa situacijom u Ukrajini	03.03.2017.	ne	ne	da	ne	da	ne	da	da	da	ne	ne	da	ne	ne
3	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa restriktivnim merama u vezu sa akcijama koje podrivaju ili prete teritorijalnom integritetu, suverenitetu i nezavisnosti Ukrajine	13.03.2017.	ne	ne	da	ne	da	ne	ne	da	ne	ne	ne	da	ne	ne
4	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, Federike Mogherini, u vezi sa Međunarodnim danom borbe protiv rasne diskriminacije	21.03.2017.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	ne	da
5	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa Odlukom Saveta (CFSP) 2017/607 od 29. marta 2017, oko restriktivnih mera u pogledu situacije u Bosni i Hercegovini	29.03.2017.	ne	da	da	da	da	ne	da	ne	ne	ne	da	da	ne	da

31	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije u vezi sa upotrebom hemijskog oružja u Siriji	07.11.2017.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne	da	da	ne	da	
32	Deklaracija Visoke predstavnice, Federice Mogherini, u ime Evropske unije oko posete predsednika Al-Bašira Ugandi	14.11.2017.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	da	ne	ne	da
33	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, oko usaglašavanja pojedinih trećih država oko restriktivnih mera protiv rukovodstva regiona Pridnjestrovlje u Republici Moldaviji	15.11.2017.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	ne	ne	da
34	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, oko usaglašavanja pojedinih trećih država oko restriktivnih mera protiv Republike Gvinije	15.11.2017.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	ne
35	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije oko Mjanmara/Burme	20.11.2017.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	da	ne	da	da
36	Deklaracija Visoke predstavnice, Federice Mogherini, u ime Evropske unije oko posete predsednika Al-Bašira Rusiji	23.11.2017.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	da	ne	ne	da
37	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije oko istrage u vezi sa upotrebom hemijskog oružja u Siriji	24.11.2017.	ne	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	da	ne	da	da

38	Deklaracija Visoke predstavnice, Federice Mogherini, u ime Evropske unije oko posete predsednika Al-Bašira Čadu	06.12.2017.	ne	da	da	da	da	da	ne	da	ne	da	ne	ne	ne	ne
39	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, oko usaglašavanja pojedinih trećih država oko restriktivnih mera u vezi sa situacijom u Venecueli	07.12.2017.	ne	da	ne	da	da	da	ne	da	da	da	ne	ne	ne	ne
40	Deklaracija Visoke predstavnice, Federice Mogherini, u ime Evropske unije oko Svetskog dana ljudskih prava, 10. decembra 2017	08.12.2017.	da	da	da	da	da	da	da	da	da	da	ne	da	da	da
41	Deklaracija Visoke predstavnice, u ime Evropske unije, u vezi sa usaglašavanjem pojedinih država sa Odlukom Saveta (ZSBP) oko restriktivnijih mera u vezi sa potezima koji podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine	11.12.2017.	ne	ne	da	ne	ne	ne	da	ne	ne	da	ne	ne	da	ne
RB	Usaglasila se sa Nije se usaglasila sa	datum	Srb	Mak.	CG	Isl.	Alb.	BiH	Liht	Nor	Mold	Jerm	Gruz.	Ukra	Azer.	Tur.
			19	35	41	31	41	25	33	33	8	12	6	23	32	0
			22	6	0	10	0	16	8	8	12	35	18	9	41	33
Procentat usaglašenosti (%)			46,34	85,37	100	75,61	100	60,98	80,49	80,49	70,73	14,63	56,10	78,05	0,00	19,51

ISAC

* CENTAR ZA MEĐUNARODNE I BEZBEDOSNE POSLOVE
* INTERNATIONAL AND SECURITY AFFAIRS CENTRE